بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان

بەناوی گەل

ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان . عیراق

پشت بە حوکمی برگە (1)ی مادده (56) لە یاسای ژمارە (1)ی ساڵی 1992ی هەموارکراو، لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێمی کوردستان - عیراق. ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستان . عیراق لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (16)ی رۆژی 2008/11/13دا ئەم یاسایەی دەرکرد:-

یاسای ژمارە (15)ی ساڵی 2008

یاسای هەموارکردنی جێ بەجێ کردنی یاسای باری کەسیەتی

ژمارە (188) ی ساڵی (1959)ی هەموارکراو لە هەرێمی کوردستان . عیراق

ماددەی یەکەم:

یەکەم: کارکردن بەبڕگە (1) لەماددەی (سێیەم) لەیاسای ژمارە(188)ی ساڵی 1959ی هەموارکراو، لە هەرێمی کوردستان . عیراق ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

1- هاوسەرگیریی گرێبەندێکی ئارەزوومەندانەیە لە نێوان ژنء پیاودا کە بە هۆیەوە هەریەك بۆ ئەوەکەی دی بە پێی شەرع حەڵاڵ دەبێ و مەبەست لێی پێکهێنانی خێزانە لە سەر بنچینەی خۆشەویستی و بەزەیی و بەر پرسیارێتی هاوبەش بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

دووەم: کارکردن بە بڕگەکانی (4،5،6،7)ی ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

نابێ هاوسەرگیریی لەگەڵ ژنێك پتر بکرێت مەگەر بە ڕێگەپێدانی دادوەرنەبێ.

دەبێ ڕێگەدانیش ئەم مەرجانەی خوارەوەی تێدابێت:

أ- لەبەردەم دادگا ڕەزامەندیی هاوسەری یەکەم لە سەر ژنهێنانی دووەمی مێردەکەی وەربگیرێ.

ب- تووشبوونی ژنەکە بە نەخۆشیەکی درێژخایەنی سەلمێنراو کە ڕێگە لە کاری سەرجێی ژن و مێردایەتی بگرێ و ئومێدی چاکبوونەوەی نەبێ، یاخود نەزۆك بێ. کە بە راپۆرتی لیژنەی تایبەتی پزیشکی سەلمێنرابێ.

ج- ئەو پیاوەی ژنی دووەم دێنێ توانای دارایی وای هەبێ کە بەشی بەڕێوەبردنی پتر لە ژنێك بکات و ئەمەش دەبێ بە بەڵگەنامەی فەرمی بسەلمێنێ و لە کاتی رێکاری گریبەندی هاوسەرگیریەکەدا پێشکەش بە دادگای بکات.

د- دەبێ مێردەکە لە بەردەم دادگا بەڵێنامەیەك بە نووسین بەر لە گریبەندیی هاوسەرگیریی پێشکەش بکات بە بەدیهێنانی دادوپەروەری و یەکسانی لە نێوانی هەردوو هاوسەرەکەی لە چوونە سەرجێی هاوسەری و پەیوەندییەکانی دیکەی هاوسەرگیریی لەڕووی (ماددی و مەعنەوی)یەوە.

هـ- نابێ ژنەکە ئەو مەرجەی لە گرێبەندی هاوسەرگیریی دانابێ، کە هەوێی بەسەر نەیەت.

و- هـەر کەسـێکی گرێبەنـدی هاوسـەرگیری بـۆ زیـاتر لـە ژنێـك بـە پێچەوانـەی هەریـەك لـە بڕگـەکانی (أ،ب،ج،د،هـ) لە (دووەم)ی ئەم ماددەیە کرد، بەحەپس کردن بۆ ماوەیەك لە شەش مانگ کەمترو لە ساڵێکیش زیاتر نەبێ و بە غەرامەیەکی دە ملیۆن دیناریش سزادەدرێ.
ز- نابێ دادوەر جیبەجێ کردنی ئەو سزایانەی کە لە بڕگەی (و) دا هاتوون ڕابگرێ.

ماددەی دووەم:

کارکردن بە حوکمی ماددەی پێنجەم لەیاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەو جێی دەگرێتەوە:
شایستەیی لە گرێبەندی هاوسەرگیری بە بوونی ئەو مەرجانە دێتە دی، کە پێویستە لە هاوگرێبەندەکان هەبن یان لەوانەی جێیان دەگرنەوە بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی سێیەم:

یەکەم: کارکردن بە بەندی/د لە بڕگەی (1)ی ماددەی شەشەم ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

1-

د- شایەدی دانی دوو شایەد کە شایستەیی یاساییان هەبێ بۆ گرێبەندی هاوسەرگیرییەکە لێرەدا ژن و پیاو یەکسانن.

دووەم: بڕگەیەك بەزنجیرە(هـ) دەخرێتە سەر ماددەکە بەم شێوەیە خوارەوە:

5- هاوسەرەکە بۆی هەیە لە کاتی گرێبەندی هاوسەرگیریدا مێردەکەی مافی ئەوەی بداتێ کە بۆی هەبێ تەڵاقی بەدەست بێ.

ماددەی چوارەم:

کارکردن بە حوکمی بڕگە (2) لە ماددەی حەوتەم لەم یاسایەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

2- دادوەر بۆی هەیە ڕێگە بدات بەیەك لە دوو هاوسەرەکان گەر نەخۆشی ئەقڵی هەبێ هاوسەرگیری بکات ئەگەر بە ڕاپۆرتی لیژنەی پزیشکی تایبەتمەند دەرکەوت هاوسەرگیرییەکەی زیان بە کۆمەڵگا ناگەیەنی و لە بەرژەوەندیی خۆیەتی بەمەرجێك هاوسەرەکەی دیکەی بە روونی و بە نووسین رازی بێ لە کاتی گرێبەندیی هاوسەرگیرییەکەیدا.

ماددەی پێنجەم:

یەکەم: کارکردن بە حوکمی بڕگە(1) لەماددەی هەشتەمی ئەم یاسایە ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

1- هـەر کەسێك شازدە ساڵی تەمەنی تەواوکرد و داوای هاوسـەرگیری کـرد، دادوەر بـۆی هەیـە ڕێگـەی پێ بدات،ئەگەر دەرکەوت شایستەیی و توانای جەستەیی هەیەو ئەمەش دوای ڕەزامەندیی سەرپەرشتیار (وەلی)ی شـەرعی دەبێ و ئەگـەر سەرپەرشـتیار ڕێگربوو،ئـەوا دادوەر داوای لێـدەکات لـە ماوەیـەکی دیاریکراودا قایل بێت، ئەگەر ڕەخنەی نەگرت یان ڕەخنەکەی شیاوی ئەوە نەبوو گوێی پێ بدرێ، ئەوا دادوەر ڕێگەی ئەو هاوسەرگیرییە دەدات.

دووەم: بڕگەیەك بە زنجیرەی (3) دەخرێتە سەر ماددەکەو بەم جۆرەی خوارەوە:

3- دایك بە سەرپەرشتیار (وەلی) ئەمر دادەنرێ کە باوك مردبی یان، دیارنەبێء دایکەکە بەخێوی کردبی و لەلای بێ.

ماددەی شەشەم:

کارکردن بە بڕگەکانی (2،1)ی ماددەی نۆیەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

1- نابێ هیچ خزمێك یان کەسێکی بیانی یەکێك ناچاربکات چ نێر بێ و چ مێ بۆ هاوسەرگیریی بەبێ ڕەزامەندیی خۆی و گرێبەندی بە زۆری بە نادروست دادەنرێ، ئەگەر نەچوویێتە پەردەوەو لە گەڵی جووت نەبووبێ و ئەگەر چووبیش ئەوا ڕادەگیرێ. هەروەها کەسێك لە خزمان یا جیا لەوانیش ڕێگە لە یەکێك بگرێ کە شایستەیی هاوسەرگیرییە بە پێی حوکمەکانی ئەم یاسایە بۆ هاوسەرگیریی.

2- هەرکەسێکی سەرپێچی حوکمەکانی بڕگە(1)ی ئەم ماددەیە بکات بە حەپس کردن بۆ ماوەیەك لە دوو ساڵ کەمتر نەبێ و لە پێنج ساڵیش زیاتر نەبێ سزادەدرێ ئەگەر لە خزمەکانی پلە یەك بێ، بەڵام گەر سەرپێچی کەر لە ئەوان نەبوو ئەوا سزاکەی حەپس کردن دەبێ بۆ ماوەیەك لە سێ ساڵ کەمتر نەبێ یاخود بەندکردنی بۆ ماوەیەك لە دە ساڵ زیاتر نەبێ.

ماددەی حەوتەم:

کارکردن بە حوکمی بڕگەکانی (5،2) لە ماددەی دەیەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

2- بەیاننامەکە بە ڕاپۆرتێکەوە دەلکێندری کە لە لیژنەی پزیشکی تایبەتمەندەوە دەرچووەو پشتگیریی تەندروستی هەردوو هاوسەرەکە دەکەن لە نەخۆشی (کەمی بەرگەگرتن)ی تووشبوو و بەرهەڵستی تەندروستی و بە بەڵگەنامەی دیکەش کە یاسا دەیکاتە مەرج.

5- هەر کەسێك گرێبەندی هاوسەرگیریی لە دەرەوەی دادگا بکات بە غەرامەیەك سزا دەدریت کە لە ملیۆنێك دینار کەمتر نەبێ و لە سێ ملیۆن دیناریش زیاتر نەبێ و سزاکەی حەپس کردن دەبێ بۆ ماوەیەك لە سێ ساڵ کەمتر نەبێ و لە پێنج ساڵیش زیاتر نەبێ ئەگەر هاوسەرگیرییەکی دیکەی لەژیانی هاوسەری دا لە دەرەوەی دادگا گرێدا.

ماددەی هەشتەم:

کارکردن بە ماددەی بیست و سێیەم لە یاساکەدا ڕادەگیری و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

نەفەقەی ژن دەکەوێتە سەرشانی پیاوەکەی، بەڵام لەو حاڵەتەی کە ژنەکە هەبووبێ، ئەوا بەرپرسیاریەکە هاوبەش دەبێ ئەگەر ژنەکە قایل بوو.

ماددەی نۆیەم:

کارکردن بە بڕگە (1) ی ماددەی بیست و چوارەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

1- نەفەقەی ژنێك کە هیچ پەیوەست بوونی ژن و مێردایەتی تێکنەدابێ کە لەم یاسایەدا هاتوون بە قەرز دادەنرێ و لە ئەستۆی مێردەکەیدا، دەبێ لەو کاتەی کە مێرد لە خەرج کردنی ئەو نەفەقەیە دەوەستێ و نایدات.

ماددەی دەیەم:

کارکردن بە حوکمەکانی ماددەی بیست و پێنجەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

یەکەم: لاساری (نشوز): بریتیە لە خۆ بە گەورە زانینی یەکێك لە دوو هاوسەرەکە لەسەر ئەوەکەی دیکەیان وەکو ئەم حاڵەتانەی خوارەوە:

1- مێرد ژنەکەی بە جێبێڵێ یاخود، ژنەکە ماڵی مێردی بەبێ مۆڵەتء بەبێ ڕووی شەرعی جێبێڵێ.

2- بە خراپی جێبەجێ کردنی ئەرکی هاوسەرگیریی هەریەك لەدوو هاوسەرەکە یان کەموکوڕی نواند بە مەبەستی زیان گەیاندن بە هاوسەرەکەی دی.

3- ئامادە نەکردنی ماڵی شەرعی لەلایەن مێردەوە بۆ ژنەکەی بە جۆرێك کە لەگەڵ باری کۆمەڵایەتی و ئابووریدا بگونجێ.

4- قەدەغەکردنی مێرد یا ژن بۆ هاتنە ناو ماڵ بەبێ پاساوێکی شەرعی.

دووەم: پێویستە لە سەر دادگا پەلە نەکات لە دەرچواندنی حوکمەکەی بە لاساری یەك لە دوو هاوسەرەکە تاکو بە تەواوی ئاگاداری هۆیەکانی لاساری نەبێ و دەبێ هەموو هەوڵەکانی بە کاربێنێ بۆ نەهێشتنی ئەو هۆیانەی ڕێگرن لە پێشی.

سێیەم: لاساری بە هۆیەك لە هۆیەکانی لێك جودابوونەوە دادەنرێ دوای تێپەڕبوونی شەشە مانگ لە وەرگرتنی حوکمی لاساری پلەی یەکلاکەرەوەو بەم شێوەیەی خوارەوە:-

1- ئەگەر پیاوەکە خۆی لاسار بوو، ئەوا پێویستە نەفەقەی ژنەکەی بە درێژایی ماوەی لاساری بدات و لە باری جودابوونەوەشدا، پێویستە مارەیی پاشەکی و نەفەقەی عیددە بدات و قەرەبووی ئەوەی کەوتۆتەسەری بکاتەوە ئەگەر هاتبێتە سەری.

2- ئەگەر ژنەکە لاسار بوو، ئەوا لە نەفەقە بێبەش دەکرێ و مارەییە پاشەکیەشی ناکەوێ لەحالەتی لێك جودابوونەوە لە یەکتری دوای چوونە پەردە(دخول)، ئەگەر هەموو مارەییەکەی وەرگرتبێ، دەبێ نیوەی ئەوەی وەری گرتووە بیگێڕێتەوە، بەڵام ئەگەر جودابوونەوەکە بەر لە چوونە پەردەوە بێت، ئەوا مارەیی پاشەکیەکەی ناکەوێ و ناچار دەکرێ ئەوەی وەری گرتووە لە مارەیی پێشەکی بیگەڕێنێتەوە.

چوارەم: لێك جودابوونەوە بە پێی حوکمەکانی ئەم ماددەیە بە تەڵاقی (بائین) دادەنرێ لە جۆری (بەینونە)ی بچووك.

ماددەی یازدەم:

کارکردن بە حوکمی ماددەکانی بیست و نۆیەم و سییەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمانەی خوارەوە جێیان دەگرنەوە:

(ئەگەر مێرد بەبێ نەفەقە ژنەکەی جێهێشت و خۆی بزر کرد یان نەهاتەوە، یاخود ون بوو یان بەندکرا، دادوەر حوکمی خۆی دەدات بە دانی نەفەقە لە ڕۆژی بەجێهێشتن و سندووقی چاودێری کۆمەڵایەتی نەفەقەی خەملێندراءخەرج دەکات).

ماددەی دوازدەم:

کارکردن بە حوکمی ماددەی سی و سێیەم لە یاساکەدا رادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

(هیچ ملپێکەچکردنێك لەلایەن مێردەوە ناسەپێندرێتە سەر ژن و ژنەکەش نایسەپێنێتە سەر مێردەکەی بۆهەر کارێك کە پێچەوانەی حوکمەکانی شەریعەت و یاسابێ).

ماددەی سێزدەم:

کارکردن بە حوکمی ماددەی سی وچوارەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

یەکەم: تەڵاقدان بریتیە لە هەڵگرتنی پەیوەندیی هاوسەرگیریی بە شێوەیەکی راشکاو کە شەرع و یاسا دەلالەتی لەسەر دەکەن بەبێ بەستنەوە بە دارشتنێکی سنووردار، یان زمانێکی دیاری کراو بە کەوتنی لەلایەن مێرد یان ژن ئەگەر یەکێکی کردە بریکاری خۆی یان سەر پشك کرابێت یاخود لە دادوەرەوە بێ.

دووەم: گوێ بە وەکالەت نادرێ لە کاتی رێکارەکانی توێژینەوەی کۆمەڵایەتی و تەحکیم و لە کەتنی تەڵاق، ئەگەر بەربەستێك نەبێ لە ئامادەبوونی یەکێك لەدوو هاوسەرەکە.

سێیەم: گوێ بە تەڵاق نادرێ بە ئامادەبوونی دوو شایەدی ڕاستگۆ نەبێ لە کاتی کەوتنیدا یان دان پێدانانی لەبەردەم هەردووکیان یان لەبەردەم دادوەردا.

ماددەی چواردەم:

کارکردن بە ماددەی سی و پێنجەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

1- تەڵاقی سەرخۆش یان شێت و کەم ئەقل و ناچارکراو یان ئەو کەسەی شت لێك جیاناکاتەوە لە ئەنجامی تووڕەیی یان کارەساتی کتوپڕیاخود پیریی یان نەخۆشی ناکەوێ.

2- تەڵاقی ئەو نەخۆشە دەکەوێ کە نەخۆشی مەرگێتی یان لە بارێکدا بووە کە ئەگەری لە ناوچوونی زۆربێ، ئەگەر لەو نەخۆشیەدا یان لەو حاڵەتەدا مرد، بە مەرجێك هەستی جیاکردنەوەی لە دەست نەدابێت، ژنەکەی دەبێتە میراتگری هەرچەندە تەڵاقەکەش (بائین) بێت.

ماددەی پازدەم:

کارکردن بە حوکمی برگەی (2) لە ماددەی سی و حەوتەم لە یاساکەدا ڕادەگیریی و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

ئەو تەڵاقە ناکەوێ کە بە ژمارە گوتراوە یا، بە هێما، مەگەر یەکێك نەبێ و تەلاقی (موعتەددە)ش ناکەوێ.

ماددەی شازدەم:

کارکردن بە حوکمی برگەی (1) لە ماددەی سی و هەشتەم لە یاساکەدا رادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە.

تەڵاق دوو بەشە:

1- گیرانەوەیی**(رەجعی):** دەشێ مێرد لەکاتی عیددە سەردانی ژنەکەی بکات بێ گرێبەستکردنەوە بە مەرجێك ئارەزووی هەردووکیان لەسەر چاکبوونەوەبێت.

ماددەی حەڤدەم:

یەکەم: کارکردن بە حوکمی برگەکانی (2، 3)ی ماددەی سی و نۆیەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە.

2- مێرد ناچار دەکرێت گۆژمە پارەیەك بۆ ماوەی (3) سێ مانگ لە سندوقێکی تایبەتی چاودێری خێزان دابنێ لەلای دادگا لەکاتی بەرزکردنەوەی داوای تەڵاق .

3- ئەگەر مێرد ژنەکەی تەلاق دا و لەلای دادگا ساغ بووەوە کە پیاوەکە خەتابارە لە تەڵاق دانی و ژنەکەی لەو بارەیەوە تووشی زیان بووبوو، ئەوا دادگا حوکم دەدات لەسەر ئەو داوایەی ژنەکە پێشکەشی دەکات، بەوەی کە پیاوەکەی تەڵاقی داوە قەرەبووێکی وای بکاتەوە کە گونجاو بێت

لەگەڵ باری دارایی و پلەی خەتاو توندوتیژیەکەیداو تێکرا تەخمین دەکرێ بە مەرجێك کەمتر نەبێ لە نەفەقەی سێ ساڵ و زیاتریش نەبێ لە پێنج ساڵ جگە لەو مافانەی دیکەی کە سەلمێنراون.

دووەم: بڕگەیەك بە زنجیرەی(4) دەخرێتە سەر ماددەکە بەم جۆرەی خوارەوە:

4- حکومەتی هەرێم چاودێری ژنی تەڵاقدراوکە هیچ دەستکەوتێکی نەبێ دەخاتە ئەستۆی خۆی و پارەیەکی مانگانەی لەلایەن چاودێری کۆمەڵایەتی بۆ تەرخان دەکرێ، تاکو دەرفەتێکی کارکردنی بۆ دەرەخسێ، یاخود شوو دەکاتەوە.

ماددەی هەژدەم:

کارکردن بە بڕگەی (5)ی ماددەی چلەمین لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

5- ئەگەر مێرد ژنێکی دیکەی هێنا، ژنی یەکەمی مافی داواکردنی لێك جودابوونەوەی دەبێ.

ماددەی نۆزدەم:

یەکەم: کارکردن بە (2،1) لە بڕگەی (یەکەم) لە ماددەی چل و سێیەم لە یاساکەدا رادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

1- ئەگەر مێردەکەی بەندکرا بە سزایەك ئازادی موقەییەد بکات بۆ ماوەی (3) سێ ساڵ و زیاتر، دوای ساڵێك لە جێبەجێ کردنی، هەرچەندە دەرامەتی هەبێ و خەرجی بکات.

2- ئەگەر مێرد ژنەکەی بۆ ساڵێك و زیاتر بە بێ پاساوی ڕەوا بەجێهێشت و هەرچەندە مێردەکە شوێنی نیشتەجێبوونی دیاربێ و دەرامەتی وای هەبێ لێی خەرج بکات.

دووەم: کارکردن بە حوکمی بڕگەی (سێیەم) لە ماددەی چل و سێیەم لە یاساکە لە هەرێمی کوردستان رادەگیرێ.

ماددەی بیستەم:

کارکردن بە حوکمی ماددەی چل و چوارەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

(دەشێ هۆیەکانی لێك جودابوونەوە و هەڵوەشاندنەوەی گرێبەندی هاوسەرگیریی بە هەموو هۆیەکانی سەڵماندن و لەوانەش ئەو شایەدییانەی کە گوێیان لێگیراوە، ئەگەر بە تەواوتر هاتبێ و ئەمەش دادگا دیاری دەکات، بەدەر لەو حاڵەتانەی کە یاسا هۆیە دیاریکراوەکانی سەڵماندنیانی دەستنیشانکردووە.

ماددەی بیست و یەکەم:

کارکردن بە بڕگەکانی (3،1) لە ماددەی چل و شەشەم لە یاساکەدا رادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

1- لابردنی کۆتی هاوسەرگیری **(خولع)** بە دەربڕینی (خولع)ھ یاخود بەوەی کە ماناکەی دەبەخشێ، بەرامبەر قەرەبوو کردنەوەیەك زیاتر نەبێ لەوەی وەریگرتووە لە مارەیی دیاریکراو و مەرجیش نییە مێردەکە بەو (خولع)ھ رازی بێ ئەگەر دەرکەوت بۆ دادوەر لە ڕێگەی تەحکیمەوە کە ژنەکە ناتوانێ لە گەڵیدا بژی.

ماددەی بیست و دووەم:

کارکردن بە ماددەی پەنجایەم لە یاساکەدا رادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

(دەبێ نەفەقەی عیددە بۆ ژنە تەڵاقدراوەکە لەسەر مێردە زیندووەکەی بێ و هیچ نەفەقەیەك بەناوی عیددەی مردن نادرێت).

ماددەی بیست و سێیەم:

کارکردن بە ماددەی پەنجاو هەشتەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خواراەوە جێی دەگرێتەوە:-

نەفەقەی هەر مرۆڤێك لەماڵی خۆیەتی تەنیا ژن نەفەقەکەی لەسەر مێردییێتی لەکاتی گرێبەندی تەواودا.

ماددەی بیست و چوارەم:

کارکردن بە ماددەی حەفتاو چوارەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ و ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:

1- ئەگەر ڕۆڵەی ڕۆڵە لەگەڵ ڕۆڵەدا کۆبوونەوە یاخود ڕۆڵەی ڕۆڵەی ڕۆڵە لەگەڵ ڕۆڵەی ڕۆڵەدا کۆبوونەوە و ئەگەر هاتنە خوارەوەش جێی باوکی کۆچکردوویان یان دایکی کۆچکردوویان دەگرنەوە و ئەوەی دەیانکەوێ لە میرات بۆیان دێتە خوار هەرچەندە لە ژیانیش دامابێ، بەمەرجێك لە سێیەکی میراتەکە زیاتر نەبێ، ئەگەر میراتیان نەگرت و باپیر یان داپیر ئەوەی دەیان کەوێ پێیان نەدان و ئەگەر کەمتریان پێدان لەوەسیەتی واجیب بۆیان تەواو دەکرێ.

2- حوکمەکانی وەسیەتی واجیب ڕۆڵەکانی براو خوشکانیش دەگرێتەوە جا ئەگەر نێر بن یاخود مێ و ئەگەر هاتنە خوارەوەش و بۆ هەردوو هاوسەریش دێتە خوار ئەگەر ژنەکە ئەهلی کیتاب بێ.

3- خاوەن میرات لە سەردەمی ژیانیدا بۆی هەیە ماڵەکەی خۆی بەسەر میراتگرانی نێرو مێ بەیەکسانی دابەش بکات، یاخود ئەمە ڕابسپێرێ بەمەرجێك لەسێ یەکی میراتەکە زیاتر نەبێ و بەرەزامەندیی ئەوانی تربێ ئەگەر لەسێیەك پتربوو.

4- خاوەن میرات بۆی هەیە ڕابسپێرێ پتر نەبێ لە سێیەکی میراتەکەی بدات بە میراتگرێك.

5- ئەگەر وەسیەتی ئەرك (واجیب) ناکۆك بوو لەگەڵ وەسیەتی هەڵبژێدراو(ئیختیاری) ئەوەی یەکەمیان پێش هی دووەمیان دەخرێ.

ماددەی بیست و پێنجەم:

کارکردن بە حوکمی بڕگە(1) لە ماددەی نەوەدو یەکەم لە یاساکەدا ڕادەگیرێ وە ئەمەی خوارەوە جێی دەگرێتەوە:-

1/ مێرد لەگەڵ لقی میراتگری ژنەکەی چوارەیەکی دەکەوێ و ئەگەر نەیێ ئەوا نیوەی دەکەوێ. بەڵام ژن لەگەڵ بوونی لقی میراتگر ئەوا هەشت یەك دەگرێ و لەکاتی نەبوونیشی. ئەوا چواریەك دەگرێ دوایی دەرهێنانی بەشەکەی خۆی کە بەشداریی کردووە لە پێکەوە نانی جێ ماوەکە (الترکە) (میراتەکە) دا.

ماددەی بیست و شەشەم:

کار بەهیچ دەقێکی یاسایی یا بڕیارێك ناکرێت ئەگەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی بیست و حەوتەم:

لەسەر ئەنجومەنی وەزیران ولایەنی پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

ماددەی بیست و هەشتەم:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقائیعی کوردستان) جێبەجێ دەکرێ.

عدنان موفتی

سەرۆکی ئەنجومەنی نیشتمانیی

کوردستان . عیراق

هۆكارەكانی دەركردنی ئەم یاسایە

بەهۆی گرنگی یاسای باری كەسییەتی و پەیوەندی ڕاستەوخۆ بە تاك و كۆمەڵ و لە پێناو بەرەوپێش بردنی كۆمەڵگای كوردستانی و ڕێكخستنی پەیوەندیەكانی خێزان و كۆمەلایەتی و دابینكردنی دادپەروەری و یەكسانی سەبارەت بە مامەلە كردنی كۆمەلایەتی و خێزانی و دروستكردنی هەماهەنگی و هاوتەریی لە نێوان یاساو گۆڕاكارییەكانی شارستانی سەردەمداو بەمەبەستی ڕەنگدانەوەی ئاراستەو ڕوانینی ڕێكخراوەكانی كۆمەڵگەی مەدەنی بۆ بەهێزكردن و زامنكردنی مافەكانی ئافرەتانی و ژنانی كوردستانی و دابینكردنی دادپەروەری تەواوی نێوان ژن و پیاو دووباڵی ژیانی مرۆڤایەتی لە كۆمەڵگەدا ئەم یاسایە دانرا.